

**МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ТЕРМИНДЕРІНІҢ
ОРЫСША – КАЗАҚША СӨЗДІГІ**

(оқу құралы)

**РУССКО – КАЗАХСКИЙ СЛОВАРЬ ТЕРМИНОВ ПО
ЖИВОТНОВОДСТВУ**

(учебное пособие)

Астана 2011

УДК 811. 161.1+512.122(038):636

ББК 81.2 (Рус-Қаз) – 4:46.0

М 17

М 17 Мал шаруашылығы терминдерінің орысша-қазақша сөздігі: оқу құралы / Құрастырушылар: Қ.Ж. Ыдырысов., Б.А. Курманов., Б.Қ. Тұрғанбекова. – Астана, 2011 ж. – 44 бет.

ISBN 978-601-7344-34-4

Қазақстан Республикасы аграрлы-өнеркәсіпті мемлекет екені бәрімізге мәлім. Аграрлық өндірістің маңызды бір салаларының бірі – мал шаруашылығы. Ұсынылып отырылған сөздік осы саладағы тікелей қатысты аталымдардың басын біріктіріп, бірізге түсіруді көздеген.

Бұл сөздік мал шаруашылығымен айналысатын фермерлерге, әр түрлі меншіктегі шаруашылықтардың басшылары мен мамандарына, сондай-ақ жалпы қажет етуші оқырманға арналады.

УДК 636.2
ББК 46.0
I - 84
ISBN 978-601-7344-34-4

А

Аборт – түсік тастау, іш тастау
Абсолютная величина – шектік шама
Абсолютный прирост – абсолюттік өсім
Абсцесс – ірінді ісік жара, бітеу жара
Авансированное кормление - үстемелеп азықтандыру
Автокормушка – автоастау
Автоматизация – автоматтандыру
Аграрная кредитная корпорация (АКК)– аграрлық несиелік корпорация
Агропромышленный комплекс (АПК) – агроөнеркәсіптік кешен (АӨК)
Агрообслуживание – агрономиялық қамту (қызмет көрсету)
Агрообъединение – аграрлық бірлестік
Адаптация – бейімделу, дағдылану, көндігу
Аденома – уытсыз ісік
Администрация – әкімшілік
Акт – әкті
Акклиматизация – жерсіну, көндігу, үйрену, климатқа бейімделу
Акушество – жыныс мүшелерін зерттейтін ғылым
Акционерное общество – акционерлік қоғам
Амбар – қамба, қойма
Аминокислота – амин қышқылы
Анализ – саралау, талдау
Аорта – қолқа
Аппендикс – соқыр ішек
Аппетит – тәбет
Апробация – апробация, мақұлдау, қабылдау. Мал тұқымын бағалап қабылдау.
Апробирование – апробация жасау, сынақтан өткізу, құндылығын анықтау
Ареал – аймақ, өлке
Аренда – жалға алу, жалдау
Артерия – күре тамыры
Аритмия – жүрек соғысының ретсіздігі
Аскарида – паразиттік жолмен тіршілік ететін жұмыр құрт
Астения – ағзаның әлсіреуі
Асфиксия – тұншығу
Атония – әлсіреу, босаңсу
Атрофия – жансыздану

Аукцион – аукцион

Б

Бактерия – бактерия

Бактериальная закваска – бактериялық ашытқы

Барда – барда, қойыртпақ (арақ, сыра қайнатылғанда шығып қалатын қойыртпақ)

Башня – мұнара

Бахчевые культуры – бақша дақылдары

Бедренец – балбырауын, шөптесін көп жылдық өсімдік

Бедренная кость – ортан жілік

Бедро – сан, жая, бөксе, жамбас

Бекмания – субидайық, шөптесін көп жылдық өсімдік

Белена – мендуана, улы арамшөп

Белковые корма – ақуызды жемшөп

Белок – ақуыз

Белоус – нардус, көп жылдық шөптесін өсімдік

Беременность – буаздық

Берцовая кость – асықты жілік, сан жілік

Бесплодие животных – малдардың бедеулігі

Бесполой – жыныссыз, жыныс мүшелерісіз

Бесполое размножение – жыныссыз көбею

Беспородный – тұқымсыз

Бесприбыльный – түсімсіз, пайдасыз, тиімсіз

Бешенство – құтыру

Бизон – жабайы бұқа

Биологические особенности – биологиялық ерекшеліктер

Биологическая полноценность – биологиялық толыққұндылық

Бирка – сырға

Блеск – жылтыр

Близнецы – егіз

Благополучно – сәтті

Блоха – бүрге

Боб – ірі бұршақ, бұршақбас

Бобовые – бұршақ тұқымдастар, бұршақ дәнділер

Богара – қырлы жерге өскен дақыл

Богомол – дәуіт, көк шегіртке

Бодать – сүзу

Бойня – қасапхана, мал соятын орын

Бокс – бокс, бір жағы қоршалған мал ұстайтын орын

Болезни конечностей – тұяқ аурулары

Болезнь – ауру, кесел, дерт

Болтушка – быламық, қойыртпақ, суға араластырылған жем

Большой круг кровообращения – қан айналу жолының үлкен шеңбері

Бонитировка – бонитировкалау, бағалау, баға беріп іріктеу

Борщевик – аю балдырған

Ботва – пәлек, сабақ, жапырақ. Тамыр-түйнек жемісті дақылдардың жер үсті бөлігі

Браковать – жарамсыздыққа шығару, бракқа шығару
Бригада – бригада
Бригадир – бригадир
Брожение – ашу
Бронхи – кеңірдек тамыры
Бронхит – тыныс жолының кілегейлі қабатының қабынуы
Брусника – ит бүлдірген
Брызжейка – шажырқай. Малдың ішек шарбы майы
Брюква – тарна, тамыр жемісті өсімдік түрі
Брюшина – көкшандыр
Брюшко – қарын, құрсақ
Брюшная полость – құрсақ қуысы
Бугай – бұқа
Буйвол – енеке, жабайы сиыр түрі
Бутонизация – түйнектеу, бүрлену
Бык-производитель – өндіруші бұқа
Быки препотентные – препотентті бұқалар. Кез-келген табын өнімін арттырушы, ерекше тұқым қуалау қасиеті бар мал
Быки-улучшатели – жақсартушы бұқалар
Бычок – өгізше, бұқашық (баспақ, еркек бұзау, тана, тайынша,)

В

Вагина искусственная – жасанды қынап
Вагинит – қынаптың қабынуы
Вакцина – вакцина
Валовая энергия – жалпы энергия
Валовый доход – жалпы табыс, барлығы
Вариация – вариация, түр (бір нәрсенің түрінің өзгеруі)
Василек синий – көк кекіре
Вводное скрещивание («прилитие» крови) - кіріспе будандастыру (қан жаңарту)
Вегетативная нервная система – вегетативтік жүйке жүйесі
Вегетативное размножение – жыныс мүшесіз өсіп-өну түрі, өзінен көбею
Ведомость – ведомос
Вейник – өлең шөп
Вена – көктамыр, күре тамыр
Венозная кровь – күре тамыр қаны
Вентилировать – желдету, ауаны алмастыру
Венчик цветка – гүл күлтесі
Верба – қызыл тал, қызыл тал бұтағы
Верхнее веко – көз қабағы
Вес – салмақ
Весы – таразы
Вероника – бөдене шөп
Вероятность – мүмкіндік, ықтималдық
Ветврач – мал дәрігері

Ветеринарные санитарно-профилактические мероприятия – ветеринарлық алдынала сақтау шаралары

Ветка – бұтақ

Ветлечебница – мал емханасы

Веточный корм – бұтақты азық

Ветпомощь – мал дәрігерлік көмек

Ветровая эрозия – жел эрозиясы

Ветряк – жел диірмен

Взвешивание – өлшеу

Вздых – дем алу, ауаны ішке тарту

Вздутие живота – іштін кебуі

Взрослый скот – сақа мал, ересек мал

Вибрионы – вибриондар, бактерия түрі

Видоизменение – түр өзгерту

Визуальный – көзбен шолу, байқау, қарау

Вика – сиыр жоңышқа, бұршақ тұқымдас дақыл

Вирус – вирус, жұқпалы ауруды қоздырушы микроб

Витамины – дәрумендер, биологиялық белсенді зат

Вкус – дәм, татым

Влага – ылғал, азық құрамындағы су мөлшері

Влажность воздуха – ауа ылғалдылығы

Влагалище – қынап, аналық жыныс безінің кіріс бөлігі

Влагалищное зеркало – қынап айнасы

Владелец животного – малдың иесі

Внематочная беременность – жатырдан тыс буазддылық, желбуаз. Ұрық жатырдан тыс бітеді

Внешняя среда – сыртқы орта

Внутренность – ішек-қарын

Внутриутробное развитие – құрсақ ішінде даму

Водоем – суқойма, суат

Водопой – суат

Водная эрозия – су эрозиясы

Водоснабжение – сумен жабдықтау, қамтамасыз ету

Водоросли – балдырлар

Водянистый – сулы

Водянка – шемен

Возбудимый – қозғыш

Возбудитель – қоздырғы

Возбудитель болезни – ауруды қоздырушы

Возбуждение животного – малдың жыныстық қозуы

Воздух – ауа

Воздухопровод – ауа құбыры

Вознаграждение – сыйақы

Вол – өгіз

Волосной покров – мал түгі

Вольная случка – ерікті қашыру
Воспаление – қабыну
Воспаление матки – жатыр қабынуы
Воспалительная опухоль – қабынған ісік
Воспроизводство – өндіріс
Воспроизводсво стада – табынды ұдайы өсіру
Воспроизводительное скрещивание – өндірістік будандастыру
Восстановление способности к оплодотворению – төл көтеру қабілетін қалпына келтіру
Вредитель – зиянкес
Врожденный – туа біткен, іштей пайда болған
Всасывание – сорылу, сіңірілу
Всего – барлығы
Всесезонность – бармаусымдық
Вспашка – жер жырту
Вторая сигнальная система – екінші түйсік жүйесі
Выбраковка – бракқа шығару, брақтау
Выбрасывание метелки – шашақтану, өсімдіктің өсіп-өну фазасы
Вывих – шығып кету
Выводка животных – малды ортаға алып шығару
Выгон – өріс
Выгул – жаю, серуендету
Выделка – өндіру, теріні өңдеу
Выделенная шкура – иленген тері, былғары
Выдоить – сауып алу
Выдох – дем алу
Выжигание на рогах – мүйізге күйдіріп белгі салу
Выкидыш – іш тастау
Вылизать – жалау
Вылинять – түлеу
Вымя – желін
Выносливость – шыдамдылық, төзімділік, көнбістік
Вынужденный убой скота – малды лажсыздан сою
Выпадение матки – жатырдың түсуі
Выпаивание – сүт беру, сүт беріп асырау
Выпаривание – булау
Выпаивание – суару
Выпас – мал жаю, жайылым, өріс
Выранжировка - іріктеу
Выращивание – мал өсіру, жетілдіру, асырау
Выросток – бірінші рет түлегеннен кейін алынған бұзау терісі
Выставка животных – мал көрмесі
Вытяжной шкаф – улы ауаны соратын шкаф
Вялый – енжар, солғын
Вялый – кептірген, қақтаған

Г

- Габитус** – габитус, сыртқы морфологиялық белгілер жиынтығымен анықталатын малдың сыртқы түрі
- Газообмен** – газ алмасу
- Газообразный** – газ тәрізді
- Галактоза** – галактоза, қанттың түрі
- Галогены** – галогендер
- Гамета** – гамета, хромосомалардың жалпы жиынтығынан тұратын аталық және аналық жыныс клеткасы
- Гаметогенез** – гаметогенез, жыныс клеткаларының өсіп-өну құбылысы
- Гаур** – гаур, жабайы бұқа
- Гаял** – гаял, жабайы бұқа
- Гвоздика** – қалампыр, бір және көп жылдық дақыл
- Гектар** – гектар
- Гематома** – қанды ісік
- Гематология** – қан зерттеу ілімі
- Гемоглобин** – гемоглобин, қанның бояушы заты
- Гемолиз** – гемолиз, эритроциттің ыдырауы, гемоглобиннің плазмаға шығуы
- Гемофилия** – гемофилия, қан ұюының нашарлауынан қанның тоқтамауы
- Ген** – ген, тұқым қуалаушылықтың алғашқы нышаны
- Генеалогия** – шежіре, ата-тегінің тарихы
- Генеалогическая линия** – генеалогиялық із, бір аталық асыл тұқымды еркек малдың ұрпақтарының жиынтығы
- Генетика** – генетика
- Генетические аномалии** – генетикалық аномалиялар, ұрпақтан-ұрпаққа тарайтын тұқым қуалаушы кемістіктер
- Генетическая информация** – генетикалық ақпарат
- Генетическая карта** – генетикалық карта, хромосомның бойында гендердің орналасқан орнын суретте көрсету
- Генетический код** – генетикалық код
- Генетическая корреляция** – генетикалық корреляция
- Геном** – геном, жыныс клеткасындағы гендер жинағы
- Генотип** – генотип, ағзадағы хромосомдарда орналасқан гендер жинағы
- Генная инженерия** – ген инженериясы
- Генная мутация** – гендік мутациялар
- Гербициды** – гербицидтер, арамшөптермен күресу үшін пайдаланылатын химиялық зат
- Гермафродит** – қос жынысты
- Герметизация** – қымтау, бітеу
- Герметики** – қымтауыш заттар
- Герметичный** – герметикалық, ауа өтпейтін
- Гетерогенный** – әртектілік
- Гетерозис** – гетерозис, будан күші
- Гибрид** – будан
- Гибридизация** – будандастыру

Гигиена – тазалық
Гидролиз – гидролиз, тұздарды химиялық жолмен судан ажырату
Гипертрофия – гипертрофия, ауру салдарынан бір мүшенің шамадан тыс ұлғаюы
Гиподерма – гиподерма, кутикуланың астында орналасқан эктодермалды жапқан эпителии
Гипоксия – гипоксия, ткандерде оттегі мөлшерінің азайып, жетіспеуі
Гистология – гистология, ұлпалардың құрылысын зерттейтін ғылым
Гистологическое строение – гистологиялық құрылыс
Глаз – көз
Глазница – көз шарасы
Гланды – гланда, таңдай бездері, желбегейі
Глобулины – глобулиндер, ағзаның иммундық қасиетін анықтайтын белок
Глотка – жұтқыншақ
Глюкоза – глюкоза, моносахарид, тірі жасушадағы негізгі энергия көзі
Гнить – шіру, бұзылу, іріп-шіру
Гноиться – іріңдеу
Говядина – сиыр еті
Голень – сирақ, жіліншік
Голова - бас
Головной мозг – бас миы
Голод – ашығу, аштық
Горицвет – жалынгүл
Гормон – гормон, биологиялық белсенді қосылыс
Горох – ас бұршақ
Гортань – көмей
Гранулированные корма – түйіршіктелген азық
Гречиха – қарақұмық
Грубая конституция – дөрекі дене бітім
Грубые корма – ірі азық
Грудь – кеуде, көкірек, төс
Группа – топ
Группировка – топтау
Грязелечение – балшықпен емдеу
Губа – ерін
Гурт – гурт, табын
Гуртоправ – табыншы

Д

Давление – қысым, қан қысымы
Дата – күн
Двенадцатиперстная кишка – он екі елі шек
Двор – аула, албар, қора
Двупольный – қос жынысты
Дезинфицирующие вещества – залалсыздандыратын зат
Дезоксирибонуклеиновая кислота – дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК)
Декада – онкүндік

Делеция –делеция. Хромосомның орталық бөлігінің жоғалуы
Денервация – денервация, нервті қию, үзу
Денник – өжіре
День – тәулік
Деградация – азу, тозу, құлдырау
Дегустация – дәмін айыру
Дезинсекция – улау
Дезинфекция – індетсіздендіру, уытсыздандыру
Декада – онкүндік
Дератизация – дератизация, зиянды жәндіктерді құрту
Деревня – ауыл
Дефект –ақау, кемістік
Дефекация – нәжісті шығару
Джайляу – жайлау
Диагноз – диагноз, мал ауруын анықтау
Диагностика – диагноз қою
Диагностические исследования - диагностикалық зерттеулер
Дикий – жабайы
Диспансеризация – диспансерлеу, мал ауруларының алдын-алушы мал дәрігерлік шаралар
Диспнэ – еңтігу, демігу
Диурез –диурез, зәр бөлінудің күшеюі
Диффузия – диффузия, араласу, сіңу
Длинноногий – сирақтары ұзын, аяқтары ұзын
Добавка – үстеме, қоспа (мал азығына)
Доение – сауу
Доза – доза, мөлшер
Дозировка – дозалау
Доильная машина – сауу машинасы
Дойная корова – сауынды сиыр
Доля – үлес, пай
Доминантный – доминантты, үстемелік
Доминирование – басымдылық, үстемелік
Донник – түйе жоңышқа
Доращивание – жетілдіру
Дочерние организации – еңшілес ұйым
Дохлаый – өлген мал
Доход – пайда, кіріс, түсім
Доярка – сауыншы
Дробилка – уатқыш, үгіткіш, ұсатқыш
Дробление – үгіту, ұсату, ұнтақтау, жармалау, уату
Дробленка – жарма дән
Дрожжи – ашытқы
Дыхание – тыныс, дем

Единица – бірлік
Единоутробный – кіндіктес, бір аналықтың әртүрлі аталықтың ұрпағы
Единство – біртұтастық
Едкий – улы, күйдіретін зат
Ежа сборная – кәдімгі тарғақшөп
Ежегодный – жыл сайын
Ежегодник – жылнама
Ежемесячно – әр ай сайын
Еженедельно – әр апта сайын
Естественный – табиғи
Естественный отбор – табиғи сұрыптау

Ж

Жабрица – тырнашөп
Жажда – шөлдеу, сусау
Жара – аптап ыстық
Жароустойчивость – ыстыққа төзімділік
Жасмин – ақтамақ гүл
Жатва – егін ору мерзімі, астық жинау науқаны
Жатка – орақ, егін оратын машина
Жвачные животные – күйіс қайыратын малдар
Жевание – шайнау, күйсеу
Железы – бездер
Железы подчелюстные – алқым бездері
Желтое тело – сары денешік
Желток – жұмыртқаның сары уызы
Желтушник – ақбас-курай, арамшөп
Желудок – асқазан
Желудочек сердца – жүрек қарыншасы
Желудочно-кишечный тракт – асқазан-ішек жолы
Желудочный зонд – өңеш түтікшесі
Желудочный сок – асқазан сөлі
Жельчный проток – өт жолы
Жельчный пузырь – өт қалтасы
Желчь - өт
Жернов – диірментас
Живая вакцина – тірі вакцина
Живая масса – тірі салмақ
Живот – іш, қарын
Животновод – малшы, мал өсіруші, мал маманы
Животноводство – мал шаруашылығы
Животное – мал, жануар
Животное в охоте - күйіті келген мал
Жизнедеятельность – тіршілік әрекеті, өмір әрекеті
Жизнеспособность – өміршендік
Жилистый – сіңірлі, тамырлы

Жир – май немесе липид
Жир костный – сүйек майы
Жир подкожный – тері асты майы
Жир рыбий – балық майы
Жирность – майлылық, семіздік
Жирность молока – сүттің майлылығы
Жирумер – май өлшейтін құрал
Житняк – бидайық тұқымдас мал азығы, еркек шөп
Жмых – күнжара
Жмыходробилка – күнжара уатқыш
Жом – сығынды, қыспақ (қант қызылшасы өндірісінің қалдығы, көмірсулы азық)
Жомосуилка – сығынды кептіргіш
Журнал – журнал

З

Забеловка – сойылған мал терісін жартылай түсіру
Заболевание – ауырып қалу, ауруға шалдығу
Заболевание легких – өкпе ауруы
Завод – зауыт
Завоз – тасу, тасып жеткізу, тасып әкелу
Заворот кишок – ішектің түйілуі, ішектің бұралып қалуы
Завязь – түйін
Заглочный – жұтқыншақтың ар жағы
Заглочный нерв – жұтқыншақ жүйке тамыры
Загон – қаша, қоршама
Загонная пастьба – қоршаулы өрісте бағу
Загородка – дуал, қоршау
Заготовитель – дайындаушы, жинақтаушы
Заготовка - дайындама
Заготпункт – дайындау пункті
Заграждение – шарбақ
Заграница – шетел
Загрысть – шайнап тастау, кеміру
Загрязнение – ластану, былғану
Задаток – кепілдеме
Задержка – бөгеу, кідірту, тоқтату
Задержание следа – шудың түспей қалуы
Задняя кишка – артқы ішек
Задняя нога – артқы аяқ
Заем – заем
Заживление – жазыла бастау, жараның біте бастауы
Залив - шығанақ
Заинтересованность – мүдделілік, қызығушылық таныту
Заказ – тапсырыс
Закат – күннің батуы
Закваска – ашытқы, ұйытқы

Заключение – тұжырым, тұжырымдама, ұйғарым
Закон – заң
Закрома – қамба, қойма
Закупка – сатып алу
Залежь – тыңайған жер
Залог – кепіл
Замораживание – тоңазыту
Замечание – ескертпе, ескерту
Замер – өлшеу
Заменитель – ауыстырғыш
Замша – күдері, тері
Занижение – кеміту, азайту
Запас – қор
Запах – иіс
Запах кормов – азықтардың иісі
Запись – жазу
Заплесневение – көгеру, көгеріп кету
Заповедник – қорық
Запор – іш жүрмеу, іш қату
Запресовка – престеп салу, нығыздап салу
Запрещение – тыйым салу
Запрос – сұрастыру, сұрату
Запуск – іске қосу, сиырларды суалту
Запустить корову – сиырды суалту
Запястья – білек
Заработок – табыс
Заравнивание – тегістеу
Заражение – жұғу, жұқтыру
Заразный – жұқпалы
Заращение – шөп басу
Зародыш - ұрық
Зарплата – еңбекақы, жалақы
Зарубежье – шетел
Застой – тоқырау
Засуха – құрғақшылық, қуаңшылық
Засухоустойчивость – қуаңшылық
Затрата – шығын
Затраты корма – азық шығыны
Затылок – желке
Защита – қорғау, қорғаныш, пана
Заявка – өтініш, сұраным
Заявление – арыз, өтініш
Зверь – аң
Зверобой – шай қурай
Зебу – зебу, өркешті бұқа

Зеленые корма – көк азықтар
Зеленый конвейер – жасыл конвейер.
Землевладелец – жер иеленуші
Землевладение – жер иелену, жер қожалығы
Земледелец – дикан
Землепользование – жерді пайдалану
Зерно – дән
Зерновые корма – дәнді азықтар, дәнді дақылдар
Зерноводство – астық өсіру, астық шаруашылығы
Зернодробилка – дән ұнтақтағыш
Зернокомбайн – астық комбайны
Зерноочистка – дән тазарту
Зерносенаж – дәнді пішендеме
Зерносклад – астыққойма, астыққамба
Зерноток – астық қырманы
Зернофураж – жемдік астық
Зернохранилище – қамба, астыққойма
Зернышко – дән
Зигота – зигота, жұмыртқа мен спермотозоидтың қосылуынан пайда болған диплоидты клетка
Зимовка – қыстау
Зимостойкость – қысқа төзімділік
Злаковые культуры - астық тұқымдас азықтар
Зоб – жемсау
Зобная железа – алқым безі немесе қалқанша без
Зола – күл
Зона – аймақ
Зоотехния – зоотехния, малды күтіп-бағу, азықтандыру, асылдандыру жайлы ғылым
Зрачок – көз қарашығы
Зрелость – жетілу
Зрение – көру
Зуб – тіс
Зубр – зубр, жабайы өгіз
Зубчатка поздняя – кеш қандауыр, арамшөп
Зуд - қышу

И

Ива – тал
Иволга – мысық торғай, сарғалдақ
Ивняк – талдық, тал шыққан жер
Идентификация – ұқсату, ұқсастыру, орайластыру, бірдейлендіру
Идентичность – ұқсастық
Идиоадаптация – идиоадаптация, тіршілік ету жағдайының өзгеруіне байланысты ағзаның эволюция барысында өзгеруі
Иерархия – көпсатылық
Изгородь – қоршау, дуал

Издохнуть – өлу, арам өлу, арам қату
Издохший – арам өлген
Изменчивость – өзгергештік
Изменчивость качественная – сапалық өзгергіштік
Изменчивость количественная – сандық өзгергіштік
Изменчивость комбинационная – комбинациялық өзгергіштік
Изменчивость модификационная – модификациялық өзгергештік
Избыток – артық, мөлшерден тыс
Изгородь – қоршау
Издание – басылым
Издержка – шығын
Излишки – артық
Измельчение – майдалау, турау
Изогамия – изогамия, гаметалар тепе-теңдігі
Изолейцин – изолейцин, амин қышқылы
Изолятор – оқшаулауыш, ауру малдарға арналған жеке орын
Изоляция – бөлектеу, оңашалау
Изучение – зерттеу, үйрену
Икотник серый – сұр шытырма, бір, екі және көп жылдық арам шөп
Иммунитет – иммунитет
Иммуная реакция – иммундық реакция
Иммуная сыворотка – иммундық сарысу
Импорт – импорт (шеттен әкелінген зат)
Импотент – әтектік
Имущество – мүлік
Инбредная депрессия – инбредті депрессия
Инбридинг – инбридинг
Инвентарь – құрал-сайман
Инвестирование – қаржы жұмсау (ұзақ мерзімге)
Инвестиция – инвестиция
Инволюция вымени – желіннің жиырылуы
Инволюция матки – жатырдың жиырылуы
Индекс – индекс
Индекс телосложения - дене бітімінің көрсеткіші, индексі
Индекс вымени – желін индексі
Индустрия – өнеркәсіп
Индивидуальное развитие – жеке даму
Инородное тело – бөтен дене, бөгде дене
Иностранец – шетел азаматы
Инстинкт – инстинкт, түйсік, сезім
Инструкция – нұсқау
Инструмент – аспап, құрал-сайман
Интерес - мүдде
Интерьер – интерьер, ішкі құрылысы
Интенсивный – интенсивный, жедел, қарқынды, үдемелі

Интенсивный откорм – үдемелі бордақылау
Интоксикация – ағзаның улануы
Интуиция – көкейкөз
Инфекция – індет, кесел, жұқпалы
Инфекционная плевропневмония – кебенек
Инфекционные болезни – жұқпалы аурулар
Информация – ақпарат
Информационно-аналитическая система (ИАС)– ақпараттық – аналитикалық жүйе (ААЖ)
Инфраструктура – инфрақұрылым
Инъекция – егу
Искусственное бесплодие – жасанды бедеулік
Искусственное осеменение – қолдан ұрықтандыру
Искусственные волокна – жасанды талшық
Использование – пайдалану, қолдану
Использование питательных веществ – қоректі заттарды пайдалану
Испражнение – нәжіс бөлу
Испуг – қорқу, шошу, үрқу
Испытание – сынақ, сынау
Исследование – зерттеу
Истощение – малдың арықтауы, жүдеуі, топырақтың құнарсыздануы
Исход – нәтиже, қорытынды
Исчисление – есептеу
Итог – қорытынды, нәтиже
Итого – барлығы, жиыны, жинағы

К

Кабриолет – кабриолет, қос доңғалақты жеңіл арба
Кадастр – кадастр
Кадык – жұтқыншақ
Казеин – казеин, ірімшік белогы
Кал – нәжіс, қи
Калий – калий
Калтык – жұтқыншақ
Калужница болотная – батпақ қалта гүлі
Кальций – кальций
Кампания – науқан
Қамыш – қамыс
Каннибализм – жыртқыштық, өз баласын жеу
Капилляр – капилляр, ең кіші қан тамырлары
Капкан – қақпан
Карантин – уақытша тыйым салу
Карбункул – көршиқан
Каркас – қаңқа
Кастрат – пішпе, тарттылған аталық
Кастрировать – піштіру, тарттыру

Катаракта – көзді шел басу
Категория – санат
Катык – қатық
Качество – сапа, сапалық
Качество корма – азық сапасы
Качим – шашақбас, аққаңбақ
Кашель – жөтел
Квалификация – біліктілік
Кесарево сечение – кесерев тілігі
Кефир – айран
Кибитка – күймелі арба, үсті жабық арба
Кизяк – тезек
Кисломолочные продукты – қышқыл сүт өнімдері
Кислород – оттег, оттегі
Кислота – қышқыл
Кислотность – қышқылдылық
Кисть – білезік
Кишечник – ішек
Кишечное заболевание – ішек ауруы
Кишка прямая – тік ішек
Кишка толстая – тоқ ішек
Кишка тонкая – ащы ішек
Кишка слепая – соқыр ішек
Классификация – жіктеу, бөлу, топтау
Клевер – беде
Клейковина – клейковина, астық дәніндегі ақуыздық зат
Клеймение – таңбалау, таңба басу, ең салу
Клеймо – таңба, ең
Клетка – жасуша
Клеточная линия – жасушалық із
Клетчатка – жасунақ
Клещ – кене
Клещевина – кенедән
Климат- климат, ауа-райы жағдайлары
Климатические условия – ауа-райы
Клинические признаки – клиникалық белгілері
Кличка – лақап ат, малдарға қойылған ат
Клоака – қатпаршақ, ас қорыту жолының түпкі бөлігі
Клоп – қандала
Клык – азу тіс
Книжка – қатпаршақ, жұмыршақ қарын, күйіс қайыратын малдардың асқазанының төрт бөлігінің бірі
Кобчик – қырғи
Кожа – тері
Кожа выделанная – өңделген тері

Кожная сыпь – денедегі бөртпе
Коклюш – көкжөтел
Колба – колба, шыны сауыт, ыдыс
Колеориза – тамырқынап
Колики – шаншулау, бұрау
Колит – колит , тоқ ішектің қабынуы
Количество – сан
Колос – масақ, жол желкен
Колосовые – дәнді, масақты
Колошение – масақтану
Кондиция животных – малдың күйі
Консервы молочные – сүт консервлері
Конституция – конституция, малдың дене бітімі
Контрольная дойка – бақылау саууы
Концентрация обменной энергии – алмасу энергиясының концентрациясы
Концентрированные корма – құнарландырылған азықтар
Комар - маса
Комбикорм – құрама жем
Комбинированный силос – құрама сүрлем
Комолая корова – тұқыл сиыр
Комолый – тұқыл, мүйізсіз
Копченое мясо – ысталған, сүрленген, қақталған ет
Копчик – құйымшақ
Копытные – тұяқтылар
Корейка – бұзау және шошқа төстігі
Корма – азықтар
Координация – үйлесімділік
Кормовая единица – азық өлшемі
Кормовая свекла – азықтық қызылша
Кормовая сурепица – азықтық шомыр
Кормовые культуры – азықтық дақылдар
Кормовое отравление – мал азығынан улану
Кормопроизводство – мал азығы өндірісі
Кормление – азықтандыру
Корова – сиыр
Коровник – сиыр қора
Коровяк – аюқұлақ
Костер – арпабас
Костная мука – сүйек ұны
Костяк – қаңқа сүйек
Коэффициент полезного действия корма – азықтың пайдалы әсер коэффициенті
Коэффициент устойчивости лактации – лактацияның тұрақтылық коэффициенті
Коэффициент регрессии – регрессия коэффициенті
Крапива – қалақай
Краснуха – қызылша

Крепкая конституция – мықты конституция, мықты дене бітім
Крестец – құйымшақ , сегіз-көз, жая сүйегі
Крестьянское хозяйство – шаруа қожалығы
Кривоногий – қисық аяқ
Кроветворные органы – қан түзетін мүшелер
Кровность – қандылық
Кровеносная система – қан айналым жүйесі
Кровеносный сосуд – қан тамыры
Кровоизлияние – қан құйылу
Кровообращение – қан айналымы
Кровь – қан
Кровяная мука – қан ұны
Кроющий волос – бас пен сирақтарда өсетін қылшық жүн
Круг (ободок) – бүйен
Кукуруза – жүгері
Культивирование – өсіру
Кущение – түптеу

Л

Лаборант – зертханашы
Лаборатория – зертхана
Лабораторное заключение – зертханалық қорытынды
Лактационная кривая – лактациялық қисық сызық
Лактация – лактация, сүттеніс, сүттену, сүт бөлу кезеңі
Лактоза – сүт қанты
Ланцет – ланцет, мал дәрігерлері қолданатын ұшы сүйір пышак
Левада – қоршалған жайылым
Легкие – өкпе
Легочное кровотечение – өкпе қансырауы
Лейкемия – лейкемия, мал қанындағы ақ түйіршіктің көбеюі салдарынан болатын ауру
Лейкоз – лейкоз, қан түзгіш ұлпаның уытты ісігі
Лейкоцит – лейкоцит, қанның ақ түйіршігі
Лейцин – лейцин, ауыспайтын амн қышқылы
Лекарство – дәрі, дәрі-дәрмек
Лен – зығыр
Лечение болезней – ауруларды емдеу
Ливер – өкпе-бауыр
Лизоцим – лизоцим, малдың денесіндегі белок
Лизунец – мал жалайтын тұз
Лиман – қолтабан, жайылма
Лимит – шектеме
Лимфа – лимфа, малдың дене болатын түссіз сұйық зат
Лимфатические железы – лимфа бездері
Лимфатические сосуды – лимфа тамырлары
Линия – аталық із

Линька – түлеу
Липазы – липазалар, майды гидролиздеуші фермент
Литр – литр
Лихорадка – безгек, дірілдеу, қалшылдау
Личное подсобное хозяйство (ЛПХ) -жеке қосалқы шаруашылық (ЖҚШ)
Лишай - бұзаутаз
Лишний вес – артық салмақ
Лоб – маңдай
Лобковая кость – шат сүйек
Лобная пазуха – маңдай қойнауы
Логика – қисын
Локоть – шынтак
Локтевая кость – шынтак сүйек
Локтевой сустав – шынтак буын
Лошадь – жылқы, ат
Луг – шабындық, шалғын, жайылым
Луговое пастбище – шалғындық жайылым
Лучевая кость – кәрі жілік
Люцерна – жоңышқа
Ляжка – сан

М

Магний – магний
Маклок – мықын, сербек, жамбас сүйек басы
Малый круг кровообращения – кіші шеңбердегі қан айналымы
Малярия – безгек
Марганец – марганец
Маркетинг – маркетинг
Марля – дәке
Масличные – майлы дақылдар
Масло – май
Масса – масса, салмақ
Масса туши – ұша салмағы
Массаж – уқалау, сылау, сипау
Массивность – шомбалдық
Мастит – желінсау, сүт безінің қабынуы
Масть – түс, малдың түсі
Матка – жатыр, ұрық дамып-жетілетін ішкі орган
Маточное поголовье – аналық мал басы
Мезга – картоптан крахмал алғандағы қалдық
Мездра – терінің шел қабығы
Мел – бор
Мельница – диірмен
Мера – өлшем, шама, шара
Мероприятие – шара
Месяц – ай

Метаболизм – зат алмасуы
Метод – әдіс
Методика – әдістеме
Методы осеменения – ұрықтандыру әдістері
Метр – метр
Мечение – таңбалау, белгі (ең) салу
Микроклимат – микроклимат
Минерал – минерал
Минеральные корма – минералды азықтар
Минимум – минимум
Министерство – министрлік
Миозин – миозин, бұлшық ет құрамына кіретін белок
Миозит – миозит, бұлшық еттің қабынуы
Миокардин – миокардин, жүрек бұлшық еті
Млекопитающие – сүтқоректілер
Многоплодие – төлдегіштік, өсімталдылық
Могар – могоар, астық тұқымдас дақыл
Мозг – ми
Мозговая оболочка – ми қабығы
Мозговые полушария – ми жарты шарлары
Мозжечок – мишық
Молодняк – төл
Молозиво – уыз
Молоко – сүт
Молочная железа – сүт бездері
Молочная продуктивность – сүт өнімділігі
Моляры – азу тістер
Морда – тұмсық
Морковь – сәбіз
Моцион – серуен
Моча – несеп, зәр
Мочеиспускательный канал – несеп, зәр жолы
Мраморное мясо – мәрмәр ет
Мышца – бұлшық ет
Мышечная ткань – бұлшық ет ұлпасы
Мышечное сокращение – бұлшық ет жиырылуы
Мякоть – еттің жұмсағы
Мясник – қасапшы, мал союшы
Мясо – ет
Мясо убитого животного – сойылған мал еті
Мясная мука – ет ұны
Мясная продуктивность – ет өнімділігі
Мясной скот – етті мал
Мясной тип телосложения – дене бітімінің еттік формасы
Мясной треугольник – ет үшбұрышы

Мясность туши – ұшаның еттілігі, ұшадағы ет мөлшері
Мясокомбинат – ет комбинаты
Мясопродукты – ет тағамдары
Мясорубка – ет тартқыш
Мышечный глазок – ет көзі, соңғы қабырға деңгейіндегі ұзын арқа етінің көлденең кесіндісі

Н

Навес – қалқа, жаппа, бастырма
Навоз – көң, қи, тезек
Нагрузка – жүктеме, жүктелім
Нагул – жайып семірту
Надзор – қадағалау
Надой – сауып алған сүт мөлшері
Надкосница – шорсүйек
Надой – сауым, сауылған сүт
Надой молока – сүт сауымы
Надпочечник – бүйрек безі
Наименование – аталуы
Налив вымени – желіні толу
Напоить – суару
Нарушение – бұзылу
Насекомое – жәндік
Наследственность – тұқым қуалаушылық
Настил – төсем
Натошак – аш қарынға
Натрий – натрий
Натуральный – табиғи, шынайы
Наценка – үстеме
Национальный управляющий холдинг (НУХ) – ұлттық басқарушы холдинг (ҰБХ)
Нашатырь – мүсәтір
Неблагополучный пункт – қауіпті пункт
Небо – таңдай
Неделя – апта, жеті, жұма
Недостаток – кемшілік
Недра – жер қойнауы
Незаменимые аминокислоты – ауыспайтын амин қышқылдары
Незаразные болезни – жұқпалы емес аурулар
Некроз – некроз, ағзаның белгілі бір бөлігінің жансыздануы
Необходимость – қажеттілік, мәжбүрлік
Нерв – жүйке
Нервная система – жүйке тамыр жүйесі
Нервная ткань – жүйке тамыр ұлпасы
Нервное волокно – жүйке тамыр талшығы
Нервный узел – жүйке тамыр түйіні
Нетель – құнажын сиыр

Нижняя челюсть – төменгі жақ сүйек
Номер – нөмір
Нормы кормления – азықтандыру нормасы
Нормы потребления – қажеттілік нормасы
Носоглотка – жұтқыншақ, жұтқыншақ пен мұрын қуысының қосылған жері
Нуклеиновые кислоты – нуклеин қышқылдары
Нут – ноқат, қойбұршақ
Нутровка – нутровка, мал ұшасын ішек-қарыннан, көкірек қуысындағы органдардан тазалау

О

Обвалка – етті сүйектен айыру
Обеззараживание – зарарсыздандыру
Обеспечение – қамсыздандыру, қамтамасыз ету
Обильное кормление скота – малды жеткілікті, асыра азықтандыру
Область – облыс
Область желудка – асқазанның төңірегі
Обмен веществ – зат алмасу
Обменный вес – алмасу салмағы
Обморожение – үсу
Ободочная кишка – бүйен
Обоняние – иіс сезу
Оборот – айналым
Оборот стада – табын айналымы
Оборудование – жабдық
Оборудовать - жабдықтау
Обработка – өңдеу
Образец – үлгі
Обработка шкур – теріні алғашқы өңдеуден өткізу
Обрат – көк сүт, қаймағын айырған сүт
Обследование – тексеру, тексеріп қарау
Общество – қоғам
Общее возбуждение – жалпы қозу
Объединение – бірлестік
Объем – көлем
Объемистые корма – көлемді азықтар
Овес – сұлы
Овод – бөгелек, сона
Овсяг – қара сұлы
Овсянка – сұлы жармасы
Оглушение – малды есінен тандыру
Ограда – шарбақ, дуал
Ограждение – қоршау, қора
Огузок – сиыр жаясы
Однородный – біртекті
Одомаштвание животных – малдарды қолға үйрету

Одышка – демікпе
Ожирение – семіру, қоңдану, май басу
Ожог – күйю
Озеро – көл
Озимые культуры – күздік дақылдар
Окорок – сан еті
Округ – өңір
Окружающая среда – қоршаған орта
Оплата корма – жеген азығын өтеу
Оплодотворение – ұрықтану
Определение возраста – мал жасын анықтау
Оптимальность – оптималдық
Опухоль – ісік
Опыт – тәжірибе
Организатор – ұйымдастырушы
Организация – ұйым, мекеме
Организм – организм, ағза
Органолептическая оценка – органолептикалық баға
Осваивающий – игеруші
Освежение крови – қан жаңарту
Осеменение – ұрықтандыру
Ослабление – әлсіреу
Осложнение – асқыну
Осмотр животных – малдарды қарау, бағалау
Основа – негіз
Особенность – ерекшелік, өзгешелік
Остит – остит, сүйек ұлпасының қабынуы
Осязание – иіс сезу
Осязательный орган – сезім органы
Отава – алшын, бір рет шапқаннан кейін өскен шөп
Отбор – сұрыптау, іріктеу, таңдап алу
Отгон – мал жайылымы
Отделить – бөліп алу, айыру
Отдых – демалу, тынығу
Отек – ісіну, домбығу
Отек легких – өкпе домбығу
Отел – бұзаулайтын уақыт, бұзаулайтын кез
Отелившаяся корова – бұзаулаған (төлдеген) сиыр
Откорм – бордақылау, жемдеу, семірту
Откормочные площадки – бордақылау алаңдары
Отличие – ерекшелік, айырмашылық, өзгешелік
Отложение жира – май жинау
Отметина – ең, таңба, белгі
Относительно – салыстырмалы
Отчет – есеп беру, есеп

Отъем телят – бұзауларды суалту
Отруби – кебек
Отход молодняка – төлдің шетінеуі
Отходы мясной промышленности – ет өнеркәсібінің қалдығы
Отходы технических-производств – техника өндірісінің қалдықтары
Отъем – айыру, аналықтан төлді айыру
Охлаждение – салқындату
Оценка – бағалау, баға беру
Очистка – тазалау, тазарту
Ощупывать – сипалау, сипап қарау

П

Падаль – өлексе, өлімтік
Падеж – өлім, малдың шығыны
Палевый – қуаң, қуқыл-сарғылт
Пальпация – пальпация, саусақпен басып көріп, мал ауруын анықтау жолы
Паразит – тоғышар тіршілік ету
Паразитарные болезни – құрт аурулары
Паралич – сал болу, сал ауруы
Партнер – серік
Парнокопытные – аша тұяқтылар, қос тұяқтылар, жұп тұяқтылар
Парша – тазқотыр
Пастбище – жайылым
Пастеризация – пастерлеу, жылумен өңдеу
Патогенный микроб – зардапты микроб
Патока – сірне
Патология – дерт
Патогенез – дерттену, дертке шалдығу
Пах – шап
Пахта – май суы
Пашня – жыртылған жер
Первотелка – бірінші бұзаулаған сиыр
Первичная обработка молока – сүтті алғашқы өңдеу
Первоначальная влага – алғашқы ылғалдылық
Первотелка – тұмса, алғашқы рет бұзаулаған сиыр
Переваримость кормов – азықтың қорытылуы
Переваримые питательные вещества – қорытылатын қоректік заттар
Перекись – асқын тотық
Переносчик болезни – ауру жұқтырушы
Переработка – өңдеу
Печень – бауыр
Питательность кормов – азықтың құнарлығы
Пищеварение – ас қорыту
Пищеварительный аппарат – ас қорыту аппараты
Пищеварительный сок – ас қорыту сөлі, шырыны
Пищевод – өңеш

Пищевые отходы – тағам қалдықтары
Плазма – плазма, қанның, лимфаның сұйық бөлігі
Плацента – шу, қағанак
Плева – жарғақша
Племенная работа – асылдандыру жұмысы
Племенной скот – асыл тұқымды мал
Плесень – көгеру
Плечевая область – иық тұсы
Плодородный – шұрайлы
Плотность молока – сүттің тығыздығы
Повышение температуры тела – дене қызуының көтерілуі
Поглотительное скрещивание – сіңіре будандастыру
Поголовье – мал басының саны
Подбор – жұптау
Подбрюшина – құрсақтың кіндіктен төменгі жағы
Подгрудный – кеуде асты
Подгрудок – әуке, омырау, алқым
Поджелудочная железа – асқазан асты безі, ұйқы безі
Подлопаточный – жауырын асты
Подножие горы – таудың баурайы
Подпруга – айыл
Подсолнечник – күнбағыс
Подтип – түр тармағы
Подчелюстная железа – жақ асты безі
Подъязычный – тіл асты
Подъязычная железа – тіл асты безі
Позвонки шейные – мойын омыртқалары
Позвонок – омыртқа
Позвоночный столб – омыртқа жотасы
Поилка – науа, астау
Пойло – быламық
Показатель – көрсеткіш
Поколение – ұрпақ, буын
Покос – шабу, шөп шабу
Пол – жыныс
Полевой – далалық
Полив – ет пен тері арасындағы май
Поливные культуры – суармалы дақылдар
Полигибридное скрещивание – полигибридті будандастыру
Полиневрит – бірнеше нерв талшықтарының қабынуы
Полномочный – өкілетті
Полноценный белок – толық құнды ақуыз
Полноценный корм – толық құнды азық
Половая зрелость – жыныстық жетілу
Половая охота – жыныстық күйіт

Половой цикл – жыныстық цикл
Половые органы – жыныс органдары, мүшелері
Полость – қуыс
Полость рта – ауыз қуысы
Получение приплода – төл алу
Полынь – жусан
Помеси – қоспақтар
Помет – көң, қи, тезек
Понос – іш өту
Популяция – популяция, бір түрге жататын ағзалардың жинағы
Порода – тұқым
Породистый – асыл тұқымды
Порок – кемістік, ақау
Потуги – күшену
Посев - егіс
После первого введения препарата – препаратты бірінші еккеннен кейін
Послед – шу
Пот – тер
Потовые железы – тері бездері
Потомство – ұрпақ
Поточная технология – толассыз, үздіксіз технология
Потребность – қажеттілік
Потуги – толғақ
Початок – собық
Почка – бүйрек
Поясница – бел
Поясничная мышца – бел бұлшық еттері
Правила ветеринарии – ветеринария ережелері
Предок – малдың арғы атасы
Предплечевой – білек, білектік
Предсердие – жүрекше
Представитель – өкіл
Прелый – шіріген, қызған, бүлінген
Пресноводный – тұщы су
Прессованный корм – тығыздалған азық
Привес – салмақ қосу
Прививка – егу
Привязное содержание скота – малды байлап ұстау
Придаточная железа – қосалқы без
Признак – белгі, нышан
Прилитие крови – қан құю
Применение препаратов – препараттарды қолдану
Прирост – өсім
Приспособленный скот – бейімделген мал
Причина – себеп

Причина болезни – аурудың себебі
Проба – сынама, үлгі
Пробник (бык) – күйіттеуші, күйлеген аналықтарды анықтауға арналған аталық
Проводящая система сердца – жүректің өткізгіштік жүйелері
Прогон – мал айдап өтетін жол
Продукт распада – ыдырау өнімі
Проект – жоба
Производство – өндіру, шығару
Происхождение – шығу тегі
Прокос – шалғы жолы
Промер – өлшем, малдың өлшемін алу
Промышленное скрещивание – өнеркәсіптік будандастыру
Промышленное стадо – өнеркәсіптік табын, топ
Просо – тары
Простой – жай, қарапайым
Процесс пищеварения – ас қорыту процесі
Пульс – тамыр соғысы
Пункт – бекет
Пупок – кіндік
Пшеница – бидай

Р

Работа – жұмыс, іс, қызмет
Работа постоянная – тұрақты жұмыс
Работа срочная – тығыз жұмыс
Работать – жұмыс істеу
Работоспособный – жұмысқа қабілетті
Рабочий скот – жұмыс малы
Равновесие – тепе-теңдік
Равномерно – біркелкі тегіс, бір қалыпты
Разбивка – бөлу, айыру
Разборка – талдау
Разбухший – ісінген, ісіп кеткен
Разведение животных – мал өсіру
Разведение «в себе» - өз ішінде мал өсіру
Развитие – даму
Разгар – дер кезі, нағыз қызған кез
Разделение – бөлу, бөліну
Разделка туши – ұшаны мүшелееу
Раздой – сүтейту
Раздражение – тітіркену, түршігу
Раздробить – уату, ұсақтау, сындыру
Разложение трупов – өліктің шіруі
Разлогать, расщеплять – ажырату, ыдырату, жіктеу
Разновидность – бір түрі
Разнополый – әр жынысты

Разнородность – әртектік
Разность – айырмашылығы
Районирование – аудандастыру
Рана – жара, жарақат
Ранневесенний – ерте көктемде
Рапс – рапс
Раскол – мал бөлетін орын, өткелек
Расположение - жайғастыру, орналастыру
Распространенный – кең тараған, өріс алған
Растение – өсімдік
Рассада – көшет
Рассыпчатый – үгілмелі, үгілгіш
Раствор – ерітінді
Растение – өсімдік
Растительного происхождения корма – өсімдік тектес азық
Растяжимость сухожилий – сіңірдің созылмалығы
Расход – шығын
Расчленение – мүшелеу, бөлшектеу
Расщепление – ыдырау, ажырау
Рахит – мешел
Рацион – азық мәзірі
Рационально – тиімді, ұтымды
Реализация – сату, өткізу
Ребро – қабырға
Регулируемый микроклимат – реттелетін микроклимат
Режим – тәртіп
Резать – бауыздау
Резерв – қор
Резистентность – ауруға қарсы тұру қабілеті, төзімділігі
Ректальная диагностика – тік ішек арқылы зерттеу
Ремонтный молодняк – тұқымдық төл, табындағы сақа малдардың орнын толықтыруға арналған төл
Рентабельность – тиімділік, пайда
Репей – ошаған, тікенді өсімдік
Республиканская ветеринарная лаборатория – Республикалық ветеринарлық зертхана
Рестак – астау, дәнді азықтарға арналған орын
Рефлекс – рефлекс
Рибонуклеиновая кислота (РНК) – рибонуклеин қышқылы
Рибосома – рибосома
Ритм – ырқақ
Рога – мүйіз
Рогатый – мүйізді
Рогоз – қоға
Родильное отделение – мал төлдейтін қора

Родительское стадо – аналық топ
Родословное – шежіре
Рожь – қара бидай
Рост – өсу
Рот – ауыз
Ротация (севооборот) – ауыспалы егіс айналымы
Рубец – тазқарын
Руководитель хозяйства – шаруашылық басшысы
Рыхлый – борпылдақ, жұмсақ, бос

С

Сало – май, май денесіндегі май
Салол – салол, ішек несеп жолдарын тазартатын кристалды дәрі
Сальная железа – май безі
Сальник – іш майы, шарбы май
Самец – еркек мал, аталық мал
Самка – ұрғашы мал, аналық мал
Самообслуживание – өзіне өзі қызмет ету
Самоокупаемость – өзің өзі өтеу
Самопоилка – өзі суарғыш
Самоуправление – өзін өзі басқару
Самофинансирование – өзін өзі қаржыландыру
Санитария – санитария, тазалық сақтау
Санки - шана
Сап – маңқа
Сарай – сарай
Саранча – шегіртке
Сарлык – сарлық, қодас пен сиыр буданы
Сахарная свекла – қант қызылшасы
Сбалансирование – теңгеру, теңестіру
Сбалансированное кормление – баланстап азықтандыру
Сведение – мағлұмат
Свежати́на, свежина – жас ет
Свежесть – балғындық, балаусалық
Свекла – қызылша
Световой режим – жарық режимі
Свидетельство – куәлік
Свойство – қасиет, ерекшелік
Сгущенка – қойылтылған сүт
Сделка – келісім, ымыраласу
Себестоимость продукции – өнімнің өзіндік құны
Сев – себу, егу
Север – солтүстік
Севооборот – ауыспалы егіс, дақыл алмасуы
Седалищная кость – шонданай сүйегі
Седалищный нерв – шонданай нерві

Сезон – маусым, мерзім
Сезонность – маусымдылық
Сезонное осеменение – маусымдық ұрықтандыру
Селезенка – талақ, көк бауыр
Селекционер – селекционер
Селекция – селекция
Село – ауыл
Сельхозкультура – ауыл шаруашылық дақыл, екпе өсімдік
Сельский информационно-консультационный центр (СИКЦ) – Ауылдық ақпараттық-кеңес беру орталығы (ААКБО)
Семейство – аналық ұя
Семена – тұқым, дән
Семенники – аталық малдың тұқым безі
Семя – ұрық
Семяизвержение – ұрық шашу
Семяпровод – ұрық шашатын жол
Сенаж – пішендеме
Сеновал – пішенсарай, шөп қора
Сенозаготовка – пішен дайындау
Сено – пішен
Сенокос – пішен шабу, пішен ору, шабындық, пішендік жер
Сера – күкірт
Сервис- период – сервис кезең, итөлдегеннен ұрықтандырғанға дейінгі кезең
Сердце – жүрек
Сердцебиение – жүрек соғысы, жүрек қағысы
Серозная жидкость – ұйма сұйық
Сетка – жұмыршақ қарын
Сечатка – көз торы
Сечка – жарма
Сеялка – тұқым сепкіш
Сибирская язва – топалаң, (сібір жарасы)
Силос – сүрлем
Силосование – сүрлем салу, сүрлеу
Силосоразгрузчик – сүрлем түсіргіш
Силосораздатчик – сүрлем үлестіргіш
Силосорезка – сүрлем турауыш
Силосотрамбовщик – сүрлем таптауыш
Силосохранилище – сүрлемқойма
Синтез – синтез, жинақтау
Синхронизация – үйлестіру
Синюга – ірі қара мал мен қойдың соқыр шегі
Система – жүйе
Систематизация – жүйелеу
Системность – жүйелік
Скашивание – ору, шауып алу

Скелет – қаңқа
Скирда – күде
Скирдование – күделеу, маялап үю
Скисание – ашып кету
Склад – қойма
Складка – қатпар, қыртыс
Скороспелость – тез жетілгіштік, өсіп-жетілгіштік
Скот – ірі қара мал
Скотник – малшы, сиыршы
Скотобойня – қасапхана
Скотоводство – ірі қара мал шаруашылығы
Скотогон – мал айдау
Скотопомещение – мал қора
Скотопрогон – малөтпе, мал өтетін жол
Скрещивание – будандастыру
Скудный – жеткіліксіз
Слепая кишка – соқыр шек
Слепень – сона
Сливки – кілегей
Слизистый – шырышты
Слизистая оболочка – шырышты қабық
Слизь – шырыш
Слух – есту қабілеті
Случка – қашыру, шағылыстыру
Случной сезон – қашыру науқаны
Слюна – сілекей
Слюноотделение – сілекейдің бөлінуі
Слюнотечение – сілекей ағу
Слюнные железы – сілекей бездері
Смертность – өлім-жітімділік
Сметана – қаймақ
Совокупность – жинақ, жиынтық
Совхоз – кеңшар
Содержание – күтіп-бағу
Соединительная ткань – дәнекер ұлпа
Сок – шырын, сөл
Солома – сабан
Солончак – сор
Соль – тұз
Соляная кислота – тұз қышқылы
Сообщество – қауым, қауымдастық
Сооружение – ғимарат
Соотношение – арақатынас
Сорняк – арамшөп
Сорт – сорт

Сортирование – сорттау
Сосание – ему
Состав – құрам
Составитель – құрастырушы
Сотрудник – қызметкер
Сочность – шырындылық
Сочные корма – шырынды азық
Сохранение жизни животного – малдың өмірін сақтап қалу
Соя – май бұршақ
Спадаемость вымени – желіннің ортаюы
Спазм – түйілу, тырысып қалу
Сперма – шәуіт
Сперматозоид – шәуітше
Спина – арқа, бел
Спинной мозг – жұлын
Спинной хребет – беломыртқа
Спонсор – демеуші
Спор – талас, дау
Способ – тәсіл
Способность – қабілет
Справка – анықтама
Спрос – сұраныс, сұраным
Среда – орта
Средство – құрал-жабдық
Срок – мезгіл, мерзім
Ставка – төлем
Стадо – табын
Стандартизация – стандарттау
Старческое бесплодие – кәріліктен бедеулік
Стебель – өсімдік сабағы
Стельная корова – буаз сиыр
Стельность – буаздық
Степень – дәреже
Стерилизация – стерилдеу, зарарсыздандыру, залалсыздандыру
Стимуляция – жағдай жасау
Стог – мая
Стогование – маялау
Стойло – шетен қора, қорадағы мал орны
Стойловое содержание – малды қорада бағу
Стоимость – құн
Столбняк – сіреспе
Стоматит – ауыз уылу
Стресс – есеңгіреу
Структура стада – табын құрылымы
Структура рациона – азық мәзірінің құрылымы

Субпродукты – қосымша өнімдер
Субсидия – субсидия, жәрдем ақша
Субъект – субъект, некен
Субъекты агробизнеса – агробизнес субъектілері
Суданка – қонақ жүгері
Судороги – сіңір тартылу
Сустав – буын
Сутки – тәулік
Сухие роды – құрғақ толғақ
Суховей – аңызға жел
Сухое вещество – құрғақ зат
Сухое молоко – құрғақ сүт
Сухожилие – сіңір, тарамыс
Сухостой – суалу кезеңі
Схватки – толғату
Схема – сұлба
Сыворотка – сарысу
Сыворотка крови – қанның сарысуы
Сыпной тиф – бөртпе сүзек
Сыпь – бөртпе
Сыр – ірімшік
Сыр мягкий – жұмсақ ірімшік
Сыр твердый – қатты ірімшік
Сыр рассольный – тұздалған ірімшік
Сыр плавленый – қорытқан ірімшік
Сырая зола – шикі күл
Сырой жир – шикі май
Сырой протеин – шикі протеин
Сырье – шикізат
Сытый – тоқ
Сычуг – ұлтабар

Т

Таблица – кесте
Таврение – таңбалау
Тавро – таңба
Таз – жамбас
Тазовая кость – жамбас сүйегі
Творог – сүзбе
Телега – телега
Теленок – бұзау
Телиться – бұзаулау
Телка – қашар
Тело – дене
Тело матки – жатырдың денесі

Телосложение – дене бітімі, құрылымы
Телятина – бұзау еті
Телятник – бұзау қора
Телячья шкура – бұзау терісі
Теменная кость – төбе сүйек
Темп – қарқын
Температура – температура, дененің қызуы
Темя – төбе
Тенденция – үрдіс
Тендр – тендр
Теория – теория, ілім
Теплица – жылыжай
Теплообмен – жылу алмасу
Тест – сауалнама
Техник-осеменатор – ұрықтандырушы-техник
Техника – техника
Технология – технология
Течка – шырыштын ағуы
Тимпания – іш кебу
Тина – балдыр
Тип – тип
Типичный – типтік, өзіндік
Тироксин – тироксин, қалқанша без гормоны
Тиф – сүзек
Ткань – ұлпа
Товар – тауар
Товарищество – серіктестік
Товаропроизводитель – тауар өндіруші
Токсин - уыт
Толстая кишка – тоқ шек
Толщина – қалыңдық, жуандық
Тошак – арық мал
Тоший скот – арық, жүдеу, көтерем мал
Тонна – тонна
Торги – саудаға салу, саудалау
Торговец – саудагер
Торговля – сауда, сауда-саттық
Трава – шөп
Травма – жарақат
Травосмесь – аралас шөп
Травостой – жер оты, шалғын
Травоядные – шөп қоректілер
Травяная мука – шөп ұны
Трамбовка – таптау, тығыздау
Трансплантация – трансплантация, қондыру

Транспортировка скота – малды тасымалдау
Траншея – траншея, ор, ұра
Трасса – трасса
Трата – шығын, зиян
Трахея – кеңірдек
Требуха – ішек-қарын
Тромб – қан ұйығы
Трудность – қиындық, қиыншылық
Трудоемкость – еңбек сыйымдылық
Трудоспособность – еңбекке жарамдылық, еңбекке қабілеттілік
Трудоустройство – жұмысқа орналастыру
Трудящийся – еңбекші
Труженик – еңбеккер
Труп – өлексе
Туалет туши – ұшаны тазалау, жуу
Туберкулез – туберкулез, індет ауруы
Туловище – дене
Туровый отел – кезенді төлдеу
Туша – ұша
Тушенка – бұқтырылған ет
Тыква – асқабақ
Тырло – қалқан, көлеңке, қотан, жайылымдағы малдардың тыныс алатын орны
Тысячеголовник – мыңбасшөп
Тысячелистник – ақбас жусан
Тюк – бума шөп
Тяжеловесность – ауыр салмақтылық

У

Убежище – пана
Убой – сойыс, мал сою
Убой скота – малды сою
Убойный выход – сойыс шығымы
Убойная масса – сойыс салмағы
Уборка – жинау
Убывание – кему, азаю
Убыток – шығын, зиян
Убыточность – шығындылық, зияндылық
Углеводороды – көмірсутектер
Углевод – көмірсу
Угодье – пайдаланылатын жер
Угроза – қауіп – қатер
Удобривание – тыңайту, құнарландыру
Удаление – шығарып тастау, алып тастау
Удел – үлес
Удельный вес – салмақ үлесі
Удержание – шегеру, ұстап қалу

Удешевление – арзандату
Удобрение – тыңайту, тыңайтқыш, құнарландыру
Удобство – жайлылық, қолайлылық, ыңғайлылық
Удовлетворение – қанағаттандыру
Удой – сауын, сүт сауымы
Удорожание – қымбаттау
Узкоплечий – қушық, тар жауырын
Укомплектование – жинақтау, толықтыру, жабдықтау
Укос – шабылған шөп
Улучшение – жақсарту, асылдандыру
Ультразвук – әсіредыбыс, ультрадыбыс
Упитанность – қондылық
Управляющий – басқарушы
Упущение – жіберілген қате
Уровень продуктивности – өнімділік деңгейі
Урожайность – астық түсімі, бітіктік, егін шығымы
Усвоение питательных веществ корма – азықтың қоректік заттарын сіңіру
Усвояемость корма – азықтың сіңімділігі, жұғымдылығы
Услуга – көмек, қызмет
Усовершенствование - жетілдіру, кемелдендіру
Успех – табыс, жетістік
Устойчивость – тұрақтылық
Устранение – жөндеу, түзеу
Устройство – құрылғы
Утварь – керек-жарақ
Утверждение – бекіту
Утепление – жылыту
Утрамбовка – тығыздау, нығыздау
Утрата – жойып алу, жоғалту
Утро – таң, таңертен
Утробное развитие – құрсақта жетілу
Ухо – құлақ
Уход – күтім
Ухудшение – нашарлау, төмендеу
Участие – қатысу, қатыстыру
Участник – қатысушы
Участок – учаске
Ученый – ғалым
Учет – есепке алу
Уши – құлақтар
Ушиб – жарақат
Ущерб – зиян, зардап, зарар
Уяснение – анықтау, айқындау

Ф

Фаза – фаза, кезең, шақ

Файл – файл, дерекжиын
Фазовое кормление – фазалық (кезеңдік) азықтандыру
Фактические показатели – нақтылы көрсеткіштер
Фактор – фактор, жәйт
Фаланга – саусақ, бақай сүйектері
Фальсификация – бұрмалау, жалған, шындыққа сай емес
Фасовка – буып – түйю, орау
Фауна – жануарлар әлемі
Фенотип – фенотип, ағзаның микрофизикалық белгілері мен қасиеттерінің жиынтығы
Фенотипическая изменчивость – фенотиптік өзгергіштік
Фенотипическая корреляция – фенотиптік корреляция
Ферма – ферма, қожалық
Фермерское хозяйство – фермерлік шаруа қожалығы
Фибрин – фибрин, қанның ерімейтін белогы
Фиксатор – бекіткіш, ұстатқыш
Фиксация – бекіту, ұстату, табандату
Филе – жоғары сапалы жақсы ет
Фильтр – сүзгіш
Финансирование – қаржыландыру, қаржы бөлу
Финансы – қаржы, қаражат
Финиш – мәре
Финиширование – мәреге жету
Флора – өсімдіктер әлемі
Фолликулы – фолликулалар, лимфа безінің түйіні
Фолликулы размером с горошину – бұршақтың көлеміндей фолликулалар
Фонд – фонд, қор
Фонд финансовой поддержки сельского хозяйства (ФФПСХ) – ауылшаруашылығын қаржылай қолдау қоры
Форма – форма, сыртқы пішін, сыртқы түр
Фосфор – фосфор
Фото – фото, сурет
Функция – функция, қызмет, міндет, іс
Фураж – малдың жем-шөбі

X

Халат – халат
Халатность – шала-шарпылық
Характер – мінез
Характеристика – мінездеме, сипаттама
Характерность – өзгешелік, ерекшелік, өзіне тәндік
Хвойная мука – қылқан ұны
Хвойное дерево – қылқан жапырақты ағаш
Хвост – құйрық
Химический состав кормов – азықтардың химиялық құрамы
Хищник – жыртқыш аң
Хлев – мал қора

Хозяйство – шаруашылық, қожалық
Хозяйство-репродуктор – репродуктор-шаруашылық
Холод – суық
Холодильные машины – суытқыш қондырғы, тоңазытқыш
Холодостойкость – суыққа төзімділік
Холка – шоқтық
Хранение – сақтау
Хранилище – қойма, сақтау орны
Хребет – жота, арқа
Хромать – ақсау
Хромосома – хромосома
Хрусталик глаза – көз жанары
Хрящ – шеміршек
Худой – арық, жүдеу, көтерме

Ц

Царапина – сызат
Цвет – түс
Цветение – гүлдеу, гүл ашу
Цевка – жіліншік, жілік
Целенаправленность – мақсаттылық, нысаналық
Целесообразность – мақсатқа сәйкестілік
Целина – тың
Цельное молоко – қаймағы айырылмаған сүт
Цена – баға
Ценность – құндылық
Ценообразование – баға белгілеу
Центр – орталық
Централизация – орталықтандыру
Центрифуга – центрифуга
Цепная реакция – ұласпалы реакция
Цех – цех
Цивилизация – өркениет
Цистит – цистит, қуықтың қабынуы
Цитоплазма – цитоплазма, клетканың ішкі сұйық бөлігі
Цикл – цикл
Циклограмма – циклограмма
Цинк – мырыш
Циркуляция – айналыс, алмасу
Цифра - сан

Ч

Чабан – шопан, қойшы
Части – бөлшек
Частник – жеке шаруа, жеке меншік иесі
Частота – жиілік
Частота пульса – жүрек соғу жиілігі

Часто возникающие инфекции – жиі кездесетін жұқпалы аурулар
Челюсть – жақ
Челюстная кость – жақ сүйек
Чердак – шарбақ
Чередование – кезектесу
Черемша – жабайы сарымсақ
Череп – бас сүйегі
Черепная коробка – бас сүйектің ми сауыты
Чесание – тарау
Чесотка - қышыма
Чернозем – кара топырақ
Чечевица – жасымық
Численность – саны
Число – сан
Чистая продукция – таза өнім
Чистая энергия – таза энергия
Чистка животных – малды тазалау
Чистокровный – таза қанды
Чистопородное разведение – таза қанды мал өсіру, асыл тұқымды мал өсіру
Чистота породы – тұқым тазалығы
Член – мүше
Членство – мүшелік
Чувствительность - сезімталдық
Чума – оба

Ш

Шейка матки – жатыр мойыны
Шелуха – дәннің қауызы, қабығы
Шелушение – түлеу, қабыршақтану
Шея – мойын
Ширина – ені
Широкогрудый – кең кеуделі
Шкура – тері
Шрот – шрот, майсыздандырылған күнжара
Штука – дана

Щ

Щека – жақ, ұрт
Щелочь – сілті
Щелочность – сілтілік
Щелочь – сілті
Щит – қалқан
Щитовидная железа – қалқанша без
Щитовидный хрящ – қалқанша шеміршегі
Щиток - қалқанша

Э

Экзема – есекжем, бөртпе, теміреткі

Экологичность – қоршаған ортаға зиянсыз
Экономичность – үнемділік
Экономия – үнем, үнемдеу
Эксперимент – ғылыми тәжірибе
Эксперт – сарапшы, сараптаушы
Экспертиза – сарап, сараптау
Эксплуатация – пайдалану
Экспорт – экспорт, шетке әкетілетін
Экстенсивность – экстенсивті, жайбырақаттық
Экстерьер – экстерьер, сырт пішіні, бітімі
Электрификация – электрлендіру
Электричество – электр
Электронасос – электр сорап
Электрооборудование – электр жабдығы
Электропастух – электр бақташы
Электроприемник – электр қабылдауыш
Электропровод – электр өткізгіш (сым)
Электросеть – электр желісі (жүйесі)
Элита – элита, асыл тұқымды
Эмболия – эмболия, қан тамырының бітеліп қалуы
Эмбрион – эмбрион, ұрық
Эмфизематозный карбункул (эмкар) – қарасан
Эпидемия – індет
Эпидерма – терінің сыртқы қабаты
Эспарцет – эспарцет
Этап – этап, кезең, саты
Эффект – әсер, тиім
Эффективность – тиімділік

Ю

Юг – оңтүстік
Юрта – киіз үй
Юрист – заңгер

Я

Явление – құбылыс
Ягодица – бөксе, сауыр
Яд – у
Ядовитый – улы
Язва – жара
Язва желудка – асқазанда болатын кесел жара
Язык – тіл
Яловость – қысыр қалу
Яичник – аналық без
Яйцеклетка – аналық жасуша
Яйцепровод – жұмыртқа жолдары
Яичник – аналық без

Яловая корова – қысыр сиыр
Яма – шұңқыр
Яремные вены – күре тамыр
Яр – жыра, терең сай, жар
Ярмарка – жәрмеңке
Яровая пшеница – жаздық бидай
Яровые – жаздық дақыл
Ясность – айқындылық
Ячмень – арпа
Ящур – аусыл

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Орысша-қазақша сөздік /1-том/. Редакциясын бастырған Ғ.Ғ.Мұсабаев. – Алматы: Қазақ Совет Энциклопедиясының Бас редакциясы. 1978.-576 бет.
- 2.Орысша-қазақша сөздік /2-том/. Редакциясын бастырған Ғ.Ғ.Мұсабаев. – Алматы: Қазақ Совет Энциклопедиясының Бас редакциясы. 1978.-588 бет.
- 3.Қоныспай Қ. Агроинженердің орысша – қазақша сөз қоры. – Алматы: Қазмемагроуниверситет: «Агроуниверситет» баспасы, 1997.-141 бет.
- 4.Қасымбеков М. Анықтама сөздігі. Алматы, «Қазақстан», 1992. – 120 бет.